

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ ПРОСВІТНИЦЬКОЇ РОБОТИ З БАТЬКАМИ З ПИТАНЬ ДОЦІЛЬНОСТІ НАВЧАННЯ ПЛАВАННЮ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Чернігівський національний педагогічний університет імені Т.Г. Шевченка

У роботі розглядаються організаційні засади роботи з батьками з питань доцільності навчання плаванню дітей дошкільного віку в умовах сучасної дитячої установи. Спираючись на результати проведеного анкетування з доцільності навчання плаванню дітей дошкільного віку, були розроблені рекомендації щодо організації просвітницьких занять з батьками.

Ключові слова: рекомендації, бесіди, дошкільний вік, плавання.

Постановка проблеми. Одним із важливих завдань реформування освіти є розроблення її наскрізного змісту, що починається з дошкільного віку. Якщо раніше пріоритетною вважалася суспільна форма виховання, то нині провідна роль належить родинному вихованню. Отже, дошкільний заклад має бути зорієнтований на запити, потреби і вимоги родини. Саме життя підказує нові форми організації роботи з дошкільнятами, що дає змогу переходити на більш гнучкий – зручний для родин режим, повніше враховувати природні нахили та інтереси дітей [4].

Завдання та зміст фізичного виховання у дошкільних навчальних закладах (ДНЗ) визначаються вимогами Базового компонента дошкільної освіти в Україні. У Законі України "Про дошкільну освіту" зазначено, що період дошкільної освіти є базовим етапом фізичного, психологічного та соціального становлення дитячої особистості, а тому очевидною є пріоритетність фізичного виховання саме у цьому віці. У контексті наступності маємо чітко усвідомити: фізичне виховання дошкільнят здійснюється задля його оздоровчої та обов'язково розвивальної функцій, завдяки чому діти набувають фізичної готовності до навчання у школі. Одним з напрямків вирішення цього завдання є облаштування у дитсадках басейнів і навчання дошкільнят плаванню.

Уміння плавати – життєво важлива прикладна навичка. Величезна кількість нещасних випадків на воді щорічно відбувається через те, що люди не вміють плавати. За даними ЮНЕСКО, щороку з кожного мільйона людей, які населяють нашу планету, тоне близько 120 чоловік. Як правило, це діти і підлітки, не навчені навичці плавання.

Для того щоб плавати, не потрібно мати особливих спеціальних здібностей. Плаванням можуть займатися люди різного віку, починаючи з дошкільного. Проте швидше за всіх освоюють техніку спортивних способів плавання діти молодшого та середнього шкільного віку.

Але як показує досвід, процес навчання плаванню дітей дошкільного віку у ДНЗ зустрічає істотну кількість перешкод, причому більшість з них виявляються з боку батьків.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасна українська педагогічна думка визначає три орієнтовні напрямки оновлення системи дошкільного виховання: оновлення та розширення функцій традиційних загальнорозвивальних дитячих садків з відкриттям у них профільних, компенсуючих, реабілітаційних груп; створення міні-садків, сімейних, прогулянкових груп, оздоровчо-виховних шкіл – дитячих центрів; відкриття дошкільних закладів, які працюють за авторськими програмами та оригінальними технологіями. Від традиційних дитсадків вони відрізняються концепціями, спеціалізованими програмами, широким діапазоном послуг, спрямованих на розвиток індивідуальних здібностей дітей [4].

Плавання як навчальний предмет являє собою галузь знань, яка вивчає закони взаємодії організму плавця з водним середовищем, у якому організуються його рухові дії. Вивчення такої взаємодії обумовлено необхідністю формування рухових навичок – тих, які б дозволили плавцю пересуватися у водному середовищі найбільш ефективними способами без спеціальних пристосувань і підтримуючих засобів [1].

Плавання є унікальним видом фізичних вправ і відноситься до найбільш масових видів спорту як у нашій країні, так і за кордоном. Специфічна особливість плавання пов'язана з руховою активністю у водному середовищі, чим пояснюється його гігієнічно-оздоровча, прикладна і спортивна цінність [2].

Ряд авторів [2, 6] висловлюють припущення, що якщо процес навчання плаванню дітей 1–2 років побудувати методично правильно (що передбачає послідовне вивчення вправ на основі природного росту і розвитку дитини, а також його рухової підготовки), то це сприяє не тільки загартовуванню, формуванню навичок, які складають основу вивчення способів пересування у воді, але й у зв'язку з цим формування основних рухів.

Плавання – єдиний можливий вид фізичних вправ, рекомендований людям, які мають суттєві обмеження для занять фізичною культурою на суші (зайва вага, варикозне розширення вен, опущення внутрішніх органів, остеохондроз, гіпертонія тощо), сліпих, хворих на церебральний параліч та ін.

З огляду на результати проведеного нами раніше дослідження [5], батьки потребують більшої поінформованості про користь занять з плавання для дітей дошкільного віку. Не всі батьки усвідомлюють цю користь, хоча в цілому мають позитивне відношення до відвідування дітьми занять з плавання. Наявність басейну не є визначальним фактором, який сприяє вибору дитячого навчального закладу для своєї дитини. Більшість батьків не розуміють оздоровчого ефекту плавання і вважають, що дитина не повинна відвідувати заняття, якщо повністю не одужала або має легкий хворобливий стан [5].

Враховуючи вище сказане, нам вважається необхідним розробити план бесід та занять для батьків, за допомогою яких можна було б досягти глибокого усвідомлення ними доцільності і необхідності занять з плавання для оздоровлення і розвитку дітей у ДНЗ.

Метою нашої роботи є розробка плану бесід для просвітницької роботи з батьками з доцільності навчання плаванню дітей дошкільного віку.

Проаналізуємо зміст просвітницько-практичної роботи з батьками ДНЗ № 42 міста Чернігова за темою "Доцільність навчання дітей плаванню у дошкільному віці". Однією з важливих завдань педагогічного колективу та медичного персоналу дитячих установ являється пропаганда оздоровчо-розвивального ефекту плавання серед батьків.

На початкових етапах перебування дитини у ДНЗ необхідно вивчити думку батьків щодо їх відношення до занять дітей плаванням. Найпростішим методом для цього є анкетування. Наведемо питання, які, на нашу думку, варто включати у подібні анкети.

АНКЕТА ДЛЯ БАТЬКІВ

1. На вашу думку, з якого віку краще почати займатися плаванням вашій дитині?

- А) з 2–3 років
- Б) з 4–5 років
- В) з 6–7 років
- Г) Ваш варіант _____

2. Чи мала значення наявність басейну при виборі ДНЗ для вашої дитини:

- А) Так
- Б) Ні
- В) Ваш варіант _____

3. На вашу думку, плавання впливає на організм вашої дитини:

- А) Позитивно
- Б) Негативно
- В) Не впливає
- Г) Ваш варіант _____

4. Загартовування, покращення фізичного стану організму для вашої дитини:

- А) Потрібне
- Б) Не потрібне
- В) Ваш варіант _____

5. Як ви гадаєте, чи впливає пора року на відвідування дітьми басейну?

- А) Ні
- Б) Частково
- В) Так
- Г) Ваш варіант _____

6. Чи впливають заняття з плавання на формування культурно-гігієнічних навичок (правильно митися, переодягатися тощо)?

- А) Впливають
- Б) Не впливають
- В) Ваш варіант _____

7. Враження вашої дитини після відвідування басейну:

- А) Позитивні
- Б) Негативні
- В) Немає вражень
- Г) Ваш варіант _____

8. Якщо ваша дитина має легкий хворобливий стан (нежить), чи погоджуєтесь ви, щоб вона відвідувала заняття з плавання?

- А) Так
- Б) Ні
- В) Ваш варіант _____

9. Ви приймаєте рішення про відвідування дітьми басейну:

- А) самі

- Б) за консультацією лікаря
- В) за порадою знайомих
- Г) Ваш варіант _____

Володіючи інформацією про умови виховання у різних родинах, особливості фізичного розвитку дитини, можна диференційовано підходити до роботи з батьками.

У батьківських куточках пропонуються рекомендації щодо режиму дня дітей, проведення водних процедур, загартовуванню у різні пори року. Визначена рекомендована література щодо комплексного використання різноманітних засобів фізичного виховання в родині.

Для активного залучення батьків до участі у навчанні дітей пропонуємо тематичні бесіди, практичні заняття і консультації, розваги та змагання. Орієнтовний **план бесід для батьків** може бути таким.

1. Анатомо-фізіологічні особливості дитячого організму та їх зміни при заняттях плаванням.
2. Способи загартовування. Плавання як метод загартовування.
3. Оздоровчі ефекти плавання.
4. Гігієнічні вимоги до занять з плавання.
5. Плавання як засіб покращення стану при деяких патологіях розвитку.

З метою інформаційного мотивування для батьків нами була підготовлена доповідь про анатомо-фізіологічні особливості дитячого організму та їх зміни при заняттях плаванням. Текст доповіді наводимо нижче.

Доповідь

До 7 років закінчується формування основних структур тканин і органів дітей, потім продовжується ріст. У дошкільному віці відбувається інтенсивний розвиток організму, наприклад, зріст щорічно збільшується на 3–5 см, а маса на 2–2,5 кг. Великої різниці у розвитку між хлопчиками і дівчатками за багатьма показниками в цьому віці не спостерігається. Процес окостеніння ще не закінчився, поперекова кривизна хребта не сформувалася і не закріпилася, кістки тазу не зрослися, скелет легко схильний до деформації. Хребет гнучкий і рухливий. У дівчаток поперекова частина хребта дещо збільшена, ніж у хлопчиків. Різниця пояснюється збільшенням хрящового шару між хребцями у дівчат. Можна підкреслити ще й відмінність поперекової кривизни у дівчаток і хлопчиків. Часто дівчатка цього віку у положенні стоячи випинають живіт вперед. У такому випадку необхідно спеціально працювати над поставою. М'язи і зв'язковий апарат слабкі, тому необхідна велика напруга м'язів, щоб утримати хребет у вертикальному положенні. У результаті неправильного положення тіла, однобічного навантаження і великого м'язового напруження можливі викривлення хребта: бокові викривлення (сколіози), плоска, сутула і кругла спина (кіфози, лордози) [2].

У цьому віці поступово завершується окостеніння кісток передпліччя і зап'ястка, з'являється так звана стійкість (твердість) кисті. Тому дітям легше опанувати раціональну техніку гребків у спортивних способах плавання. Розвиток кисті сприяє розвитку загальнонавчальних навичок дітей, таких, як писання, малювання, розвитку дрібної моторики рук.

Хрящі дітей еластичні, а суглоби гнучкіші, ніж у дорослих. Це дозволяє дітям швидше засвоювати техніку плавання. Грудина зростається з ребрами тільки у 16–25 років. Тому рухливість грудної клітки у дітей більша, ніж у дорослих, що має велике значення для плавання.

Систематичні заняття плаванням зміцнюють нервову систему, допомагають розвивати у дітей сміливість, наполегливість, рішучість, дисциплінованість. Вони знижують надмірну збудливість і дратівливість, виховують впевненість у собі. Вода очищає шкіру від бруду, поту, жиру; дитина, яка плаває, дихає зволеним, прохолодним і чистим повітрям. Рухи у воді стимулюють дихання, кровообіг, покращують діяльність шлунка і кишковика, удосконалюють терморегуляцію. Організм стає менш сприйнятливим до застудних захворювань. Заняття плаванням розвивають і зміцнюють кістково-м'язову систему, оскільки у воді тіло людини знаходиться практично у невагомості з включенням у роботу всіх ланок опорно-рухового апарату. Це сприяє поліпшенню живлення суглобів і періартикулярних тканин хребта, кінцівок, що є ефективним засобом профілактики розвитку остеохондрозу та суглобової патології [2; 5].

Висновки

Істотним компонентом в організації фізичного виховання у дошкільному навчальному закладі є плідна та активна співпраця педагогічного колективу з родинами вихованців, просвітницька робота з батьками та персоналом закладу.

Розробивши і реалізуючи план бесід для просвітницької роботи з батьками щодо доцільності навчання плаванню дітей дошкільного віку, ми можемо досягти глибшого усвідомлення батьками важливості і необхідності занять з плавання для оздоровлення і розвитку дітей у ДНЗ.

Беззаперечним мотивуючим фактором для батьків у просвітницькій роботі щодо навчання дітей плаванню є приклади ефективності впливу цих занять на оздоровлення дошкільнят, зниження кількості застудних захворювань, покращення загального фізичного розвитку.

Форми та методи роботи з батьками з питань усвідомлення ними доцільності навчання плаванню дітей дошкільного віку можуть бути різними. Їх підбір та апробація є матеріалом для перспективи розвитку подальших досліджень у даному напрямку.

Використані джерела

1. Булгакова Н. Ж. Познакомьтесь – плавание / Н. Ж. Булгакова. – М. : ООО "Издательство АСТ" : ООО "Издательство Астрель", 2002. – 160 с.
2. Васильев В. С. Обучение детей плаванию / В. С. Васильев. – М. : Физкультура и спорт, 1989. – 96 с.
3. Васильев В. С. Обучение маленьких детей плаванию / В. С. Васильев. – М. : Физкультура и спорт, 1961. – 70 с.
4. Денисенко Н. Основні засади організаційної роботи з фізичного виховання дітей / Н. Денисенко // Дошкільне виховання. – 2001. – № 11.
5. Жара Г. І. Доцільність навчання дітей плаванню у дошкільному віці / Жара Г. І., Браташ С. В. // Валеологічна освіта в навчальних закладах України: стан, напрямки й перспективи розвитку. – Кіровоград : РВВ КДПУ імені Володимира Винниченка, 2011. – Частина 1. – 228 с.
6. Осокина Т. И. Обучение плаванию в детском саду : кн. для воспитателей дет. сада и родителей / Т. И. Осокина, Е. А. Тимофеева, Т. Л. Богина – М. : Просвещение, 1991. – 159 с.

Браташ С. В., Жарая А. И.

ОРГАНИЗАЦИОННЫЕ ОСНОВЫ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ РАБОТЫ С РОДИТЕЛЯМИ ПО ВОПРОСАМ ЦЕЛЕСООБРАЗНОСТИ ОБУЧЕНИЯ ПЛАВАНИЮ ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА

В работе рассматриваются организационные основы работы с родителями по вопросам целесообразности обучения плаванию детей дошкольного возраста в условиях современного детского учреждения. Опираясь на результаты проведенного анкетирования по целесообразности обучения плаванию детей дошкольного возраста, были разработаны рекомендации по организации образовательных занятий с родителями.

Ключевые слова: рекомендации, беседы, дошкольный возраст, плавание.

Bratash S. V., Zhara H. I.

THE ORGANIZATIONAL ASPECTS OF WORK WITH PARENTS ABOUT EXPEDIENCY OF PRESCHOOL-AGE CHILDREN TEACHING SWIMMING IN A MODERN INSTITUTION ARE CONSIDERED IN THE ARTICLE

Based on conducted interrogatory results about expediency of preschool-age children teaching swimming the recommendations of the educational studies organization with parents were elaborated.

Key words: recommendations, interviews, pre-school age, swimming.

Стаття надійшла до редакції 14.03.2011